

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

Pattantyús-Ábrahám Géza Gépészeti Tudományok Doktori Iskola

Működési Szabályzat

Általános rendelkezések

1.§

Jelen szabályzat a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény, a doktori iskolákról, a doktori eljárás rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII.19.) Kormányrendelet, és Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) doktori képzésre és fokozatszerzésre vonatkozó határozatai¹ alapján készült, összhangban a BME Doktori és Habilitációs Szabályzat (DHSZ) és a BME Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (TVSZ) vonatkozó pontjaival.²

A doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosításának elveit – a fentiekén túlmenően – a Pattantyús-Ábrahám Géza Gépészeti Tudományok Doktori Iskola Minőségbiztosítási Terve tartalmazza.³

Doktori iskola megalakulása, tagjai és szervezete

2.§

A BME Gépészmérnöki Karon szervezett formában 1993 óta folyik PhD képzés, a Pattantyús-Ábrahám Géza Gépészeti Tudományok Doktori Iskola (továbbiakban: Doktori Iskola) végleges akkreditációjáról – az országos szintű rendelkezéseknek megfelelően – 2002. február 22-én született MAB döntés. A Doktori Iskola a BME Gépészmérnöki Karán (továbbiakban: Kar) működik.

3.§

(1) A Doktori Iskola törzstagjainak, illetve a törzstagok személyi összetételének az 1.§-ban felsorolt szabályzatok vonatkozó követelményein túl a következő feltételeknek is meg kell felelniük:

- a) Törzstag az lehet, aki a BME teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi tanára, vagy a doktori képzésben a BME és az MTA közötti szerződés keretében részt vevő MTA kutatóintézet tudományos tanácsadója vagy kutatóprofesszora, vagy a doktori képzésben a BME és az MTA közötti szerződés keretében részt vevő MTA kutatócsoport tudományos tanácsadója, kutatóprofesszora, vagy a BME Professor Emeritusa.
- b) Valamennyi törzstagnak rendelkeznie kell az „MTA doktora” címmel.

(2) Új törzstagot a doktori iskola - a törzstagok javaslata alapján - az EHBĐT jóváhagyásával kooptálhat.

(3) A törzstagok körét a MAB létesítéskori akkreditációja, illetve időszakos felülvizsgálata erősíti meg. A törzstagok listája, valamint a törzstagok szakmai munkásságának összegzése megtekinthető a www.doktori.hu lapon és elérhető a Doktori Iskola honlapján keresztül is.

4. §

¹ 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról; 387/2012. (XII.19.) Kormányrendelet; MAB határozatok

² <http://doktori.bme.hu/szabalyzatok.htm>

³ <http://www.doktori.hu/pfile.php?menuid=0&index=10>

A Doktori Iskola vezetőjét a törzstagok előterjesztése és az EHBĐT javaslata alapján a Rektor nevezi ki a Kar 70 éven aluli professzor törzstagjai közül. A megbízás időtartama legfeljebb öt év, ami a korhatárig többször ismételhető.

5. §

(1) A BME DHSZ szerint a BME-n EHBĐT működik, amely felügyeli az Egyetem doktori iskoláiban folyó képzést, valamint állást foglal a doktori eljárások elvi kérdéseiben a BME DHSZ előírásai szerint. Az EHBĐT mellett, a Doktori Iskola keretei között, a doktori képzést felügyelő Doktori Iskola Tanács (DIT) működik a BME DHSZ 12.§ szerint. A doktori iskolák fokozatszerzési eljárását lefolytató testülete – az EHBĐT által leadott hatáskörben – a Tudományági Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (HBDT), amely működését a BME DHSZ 6. § szabályozza.

(2) A Doktori Iskola DIT-jének és HBDT-jének mindenkori összetétele, valamint a tagok szakmai munkásságának összegzése megtekinthető a www.doktori.hu lapon és elérhető a Doktori Iskola honlapján keresztül is.

6.§

A 4.§ - 5.§ szerinti megbízások megszűnnek:

- a) a megbízás lejártakor,
- b) a megbízással azonos eljárással történő visszahívással,
- c) a megbízott lemondásával,
- d) a megbízott tartós akadályoztatásával, illetve halálával.

Doktori Iskola működése

7. §

A Doktori Iskola működését – a Kar Dékáni Hivatalának adminisztratív támogatásával – a Doktori Iskola vezetője irányítja.

8. §

(1) A Doktori Iskola minden évben PhD témajavaslatokat kér be és hirdet meg. A témák és a témavezetők személyének elfogadásáról a DIT dönt. A témák meghirdetése körlevelekben és a Doktori Iskola honlapján történik.

(2) A témavezető az alábbi kritériumoknak kell megfeleljen:

- a) a doktori fokozat megszerzésétől számítva legalább 2 éves szakmai gyakorlattal rendelkezik,
- b) az utolsó 5 évben megjelent publikációi teljesítik a doktori fokozatszerzéshez előírt minimumkövetelményeket⁴ - N szerző esetén a társszerzőségi arány a következőképpen számítandó:

$$a [\%] = 100 \frac{n}{N_1} ,$$

ahol n a figyelembe vehető publikációk száma, $N_1 = N - 1$, ha a társszerzők között szerepel a témavezető saját hallgatója, egyébként $N_1 = N$.

- c) legfeljebb 4 olyan témavezetettje van, aki a doktori képzést 7 évnél nem régebben kezdte⁵.

⁴ A magyar nyelvű publikáció kiváltható idegen nyelvű publikációval

⁵ E feltétel teljesítése alól az EHBĐT előzetes hozzájárulásával felmentés adható

(3) Minden doktoranduszhoz egy és csak egy témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a doktorjelöltek fokozatszerzésre való felkészülését. Kettős témavezetés csak nemzetközi együttműködés keretében végzett képzés, vagy interdiszciplináris kutatási téma esetén lehetséges a DIT által elfogadott és az EHBDT előzetes hozzájárulásával meghirdetett témakiírás alapján.

(4) Témavezető a BME főállású dolgozója vagy Professor Emeritusa, vagy a BME-vel doktori képzésre együttműködési megállapodást kötött intézmény főállású dolgozója lehet. Külső témavezető mellé a DIT konzulenszt jelöl ki, aki a BME részéről segíti a témavezető munkáját és figyelemmel kíséri a hallgató szakmai haladását.

(5) A doktori témát, vagy a témavezető/konzulens személyét kérés(ük)re, az érintett hallgató kérésére, vagy saját hatáskörben a DIT megváltoztathatja. A DIT a döntés előtt kikéri a témavezető munkahelyi vezetőjének véleményét.

9. §

A 8. § szerint meghirdetett témákra a felvételi vizsgát a Kar Dékáni Hivatala szervezi. A Felvételi Bizottságot (FB) a HBDT jelöli ki. A FB a felvételi beszélgetésen mutatott felkészültséget, a korábbi tanulmányi eredményeket, a nyelvismeretet, valamint a korábbi szakmai-tudományos tevékenységet 0-100 pont között értékeli. A felvétel szükséges feltétele legalább 60 pont elérése. A FB jelentése alapján a Kar Dékánja dönt a felvételről, valamint az állami ösztöndíjak odaítéléséről. A felvételi döntéseket a Kar Dékánja hozza meg.

10. §

(1) Egyéni felkészülők esetén a doktori fokozatszerzési eljárás kérelem alapján, a komplex vizsgára történő jelentkezéssel és annak elfogadásával kezdődik (387/2012. (XII.19.) Kormányrendelet, 12. §).

(2) A jelentkezés elfogadásának feltétele a doktori fokozatszerzés publikációs követelményeinek formális teljesítése (a jelentkezéskor még nem kellene tézispontok, ezért tartalmi értékelés nincs, csak az elvárt számszerű mutatókat kell teljesíteni).

(3) A felvétellel a doktori iskola elismeri a komplex vizsgára bocsátás feltételül meghatározott minimum kreditet, azzal, hogy kérelemre az előzetesen megszerzett ismeretek, kompetenciák alapján további kreditet is el lehet ismerni.

(4) Egyéni felkészülőhöz a doktori iskola konzulenszt jelöl ki.

(5) A felvételt követő komplex vizsga a kutatási és disszertációs szakasz első félévéhez tartozik.

11. §

(1) A DIT minden félév előtt elfogadja a doktori képzésben javasolt tárgyak és oktatóik listáját. Az elfogadott tárgyakat meghirdeti a Doktori Iskola honlapján. A doktori képzés része az „irányított oktatás” (max. 30 kreditpont).

(2) A DIT minden évben felülvizsgálja a Működési Szabályzatot és a Képzési Tervet, és szükség szerint – az EHBDT jóváhagyásával – módosítja. A képzésben lévő doktoranduszok választása szerint kell alkalmazni a felvételnél érvényes vagy a módosított követelményeket.

(3) A Doktori Iskola oktatói azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók, akiket – a Doktori Iskola vezetőjének javaslatára – a DIT adott időszakra alkalmasnak tart a doktori iskola keretében oktatási, kutatási és témavezetői feladatok ellátására. A Doktori Iskola oktatója lehet a doktori képzés célkitűzéseinek megvalósítására a BME-vel írásban rögzített együttműködési megállapodást kötött hazai vagy külföldi kutatóhely, egyetem, vállalat vagy egyéb intézmény főállású dolgozója (külső oktató).

12. §

A Doktori Iskola nyilvántartási rendszerének, adminisztrációjának és tájékoztatási kötelezettségének feladatát a Kar Dékáni Hivatal látja el, figyelembe véve a BME DHSZ 11-12. § pontjait.

Doktori fokozatszerzés

13. §

(1) A fokozatszerzés eljárást lefolytató szervezet a HBDT. A HBDT előterjesztése alapján a fokozatot az EHBDT ítéli oda.

(2) A HBDT által kidolgozott fokozatszerzési követelményrendszert – a BME DHSZ 7. § (7) g) szerint, – az EHBDT hagyja jóvá.

(3) A fokozatszerzési követelményeket a HBDT évente felülvizsgálja, és szükség szerint – az EHBDT jóváhagyásával – módosítja. Az aktuális fokozatszerzési követelmények megtekinthetők a Doktori Iskola honlapján.

(4) A már folyamatban lévő eljárások esetén a doktorjelölt választása szerint kell alkalmazni az indításkor érvényes vagy az azóta esetlegesen módosított követelményeket.

(5) A fokozatszerzési követelményeket a Doktori Iskola a honlapján nyilvánosságra hozza.

Záró rendelkezés

14. §

A Szabályzatot a Doktori Iskola Tanácsa 2016. november 3-án fogadta el, a BME EHBDT pedig 2016. november 24-én hagyta jóvá. A Szabályzat a jóváhagyást követően azonnal hatályba lép.

Budapest, 2016. november 24.

Dr. Stépán Gábor
a Doktori Iskola vezetője

6. sz. melléklet: Fokozatszerzési követelmények

Egyetemi általános követelmények a BME DHSZ szerint

17. §

- (1) Előkövetelmény a sikeres záróvizsgálással, diplomavédéssel befejezett MSc vagy MA szintű, vagy azzal egyenértékű egyetemi tanulmányokat tanúsító egyetemi oklevél. Külföldön szerzett egyetemi oklevelet a kérelem benyújtása előtt a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően kell elismertetni, illetve honosíttatni.
- (2) Követelmény a komplex vizsga eredményes letétele.
- (3) Követelmény két idegen nyelv – a tudományterület műveléséhez szükséges – ismeretének igazolása.
 - a) Az első idegen nyelv kizárólag angol lehet. A nyelvismeret igazolásához legalább B2 szintű komplex államilag elismert nyelvvizsga, illetve azzal egyenértékű bizonyítvány szükséges.
 - b) A második idegen nyelv az illetékes HBĐT által megjelölt nyelvek egyike lehet, mely ismeretét a doktori iskola működési szabályzata által előírt módon kell igazolni.
 - c) A BME idegen nyelvű doktori képzésében részt vevő hallgatók számára nem magyar állampolgárok esetén második idegen nyelvként elfogadható a magyar nyelvtudás HBĐT által előírt módon történő igazolása.
 - d) Ha egy külföldi állampolgárságú személy anyanyelve, vagy az állampolgársága szerinti hivatalos államnyelve a HBĐT által második idegen nyelvként elfogadottnak van megjelölve, akkor ez a nyelv a HBĐT javaslata alapján hozott EHBĐT döntéssel elfogadható első idegen nyelvként. Ebben az esetben a második idegen nyelv kizárólag az angol lehet.
- (4) Követelmény az önálló tudományos munkásság tézisszerű bemutatása (PhD), műszaki alkotás és az alapjául szolgáló tudományos eredmények tézisszerű bemutatása (PhD), illetve önálló művészeti alkotótevékenység eredményeinek összefoglaló bemutatása (DLA). Az eredményeket egységes, önmagában érthető rendszerben kell bemutatni, az új megállapításokat tételesen, a pályázó szakmai publikációira és/vagy műszaki, illetve művészeti alkotásaira építve [tudományos munkánál a tézispontokhoz saját publikáció(ka)t rendelve].
- (5) Tudományos és műszaki alkotásoknál minimum feltétel legalább 4 publikáció, melyből legalább 2 idegen nyelvű megjelent (vagy közlésre elfogadott) lektorált folyóiratcikk. Értekezéssel történő pályázat esetén ebből legalább 1 „Web of Science” vagy Scopus adatbázisban szereplő folyóiratban megjelent cikk. Művészeti doktorátusnál feltétel legalább egy megvalósult művészeti alkotás.
- (6) Az (5) pontban rögzített általános követelményeken túl az illetékes HBĐT által kidolgozott, a szakterület sajátosságait is figyelembe vevő, részletes doktori követelményrendszernek is eleget kell tenni.
- (7) A publikációs követelmények teljesítésének elbírálása a Magyar Tudományos Művek Tárába bevitt adatok, valamint a publikációk teljes szövege alapján történik.

- (8) A fokozat követelményeihez mért tudományos, műszaki, illetve művészeti feladat önálló megoldása; a doktori értekezés bemutatása és megvédése nyilvános vitában.
- a) Az értekezésben a jelöltnek célkitűzéseit, új tudományos/műszaki/művészeti eredményeit, szakmai alkotásának leírását, szakirodalmi ismereteit, kutatási/alkotó módszereit kell bemutatnia.
 - b) Az értekezés összefoglaló jellegű munka, amely magyarul, angolul, vagy kérelemre – a HBDT jóváhagyásával – az Egyetem más oktatási nyelvén is beadható.
 - c) Az értekezés maximum 250 ezer (építőművészeti értekezésnél 125 ezer) karakter terjedelmű lehet, amibe az ábrák által elfoglalt sorok is beleértendőek (az esetleges "Függelék", illetve "Melléklet" ebbe nem kell beszámítani).
 - d) Értekezés esetén az összefoglaló fejezetnek tartalmaznia kell a tézisfüzetben szereplő tézispontokat, valamint a tézispontokban megfogalmazott állításokhoz egyértelműen hozzárendelt saját publikációra való hivatkozást.
 - e) Művészeti értekezés (DLA) esetén a jelölt az értekezés mellett alkotásait és munkásságát portfólióban nyújtja be és a védésen kiállítás formájában teszi közzemlére.

PhD minimumkövetelmények a BME Gépészmérnöki Karon

A feltételek formális teljesítése nem garantálja sem az eljárás elindítását, sem pedig annak sikeres befejezését. A döntéshozatalnál a HBDT érdemben megvizsgálja az új tudományos eredmények publikálásának szintjét, továbbá a jelölt hozzájárulását a publikált eredményekhez.

Publikációs követelmények eljárás indításánál:

Legalább 4 publikáció, melyből legalább 2 idegen nyelven megjelent (vagy közlésre elfogadott) lektorált folyóiratcikk⁶, ebből legalább 1 Web of Science (WoS) adatbázisban szereplő impakt faktorral rendelkező folyóiratban megjelent cikk.

Nyelvismeret:

Az első idegen nyelv PhD fokozat megszerzésére irányuló eljárásnál kizárólag az angol lehet. A nyelvismeret igazolásához legalább középfokú „B2 komplex” (korábban középfokú „C”) típusú államilag elismert nyelvvizsga, illetve vele egyenértékű bizonyítvány (ld. 71/1998 Korm. rendelet és 26/2000 OM rendelet). A Magyarországon akkreditált vagy honosított, valamennyi középfokúnak megfelelő angol, egy- illetve kétnyelvű nyelvvizsga megszerzésével teljesíthető ez a követelmény. (Pl. TOEFL, Pittman, stb.)

A második idegen nyelv a HBDT által elfogadott valamely élő nyelv lehet. A nyelvismeret igazolásához legalább alacsony fokú „B1 komplex” (korábban alacsony fokú „C”) típusú államilag elismert nyelvvizsga, illetve vele egyenértékű bizonyítvány, vagy az adott nyelven megszerzett érettségiről, diplomáról vagy tudományos fokozatról bemutatott dokumentum szükséges. A nyelvismeret igazolásaként elfogadható, ha a jelölt az egyik szigorlati tárgyból az adott nyelven teljesíti a vizsgát, illetve, ha kizárólag az adott nyelven legalább 1 éves külföldi tanulmányutat tud igazolni.

A PhD értekezés opponensekhez történő kiküldésének feltétele:

⁶ Ezek önálló cikkek kell legyenek, „correspondence”, „short paper”, „discussion” stb. nem elfogadható

A tézispontokhoz kapcsolódó összes publikációk minimális darabszáma: 4, ebből:

- legalább 1 cikk idegen nyelvű lektorált Web of Science adatbázisban szereplő impakt faktoral rendelkező folyóiratban, a jelölt legalább 50%-os részével, amely társszerzőkkel készült publikációk esetében %-os részteljesítésekből is összegyűjthető,
- legalább 2 lektorált idegen nyelvű folyóiratcikk, amely társszerzőkkel készült publikációk esetében %-os részteljesítésekből is összegyűjthető,
- legalább 1 publikáció magyar nyelven (magyar állampolgárok esetén), amely társszerzőkkel készült publikációk esetében %-os részteljesítésekből is összegyűjthető,
- az idegen nyelvű publikációk közül legalább 1 nemzetközi konferencia kiadványban vagy külföldön megjelenő folyóiratban közölt legyen.

Társszerzőkkel készült publikációk esetén a szerzők számával elosztva kerül meghatározásra a saját munka aránya. Többszerzős cikkeknel a szerzők számából a témavezetők minden esetben⁷ levonandók, így pl. egy témavezetővel közös kétszerzős cikkeknel a cikk teljes egészében a jelölt publikációjának tekintendő a minimum-követelmények szempontjából.

Beküldött, de még el nem bíralt publikáció lektorálatlan cikknek tekintendő. Ez a helyzet akkor is, ha a szerkesztő a cikk átdolgozását kéri. Ha a szerkesztő írásban nyilatkozik a változatlan megjelentetésről, akkor lektorált teljes cikknek kell tekinteni a minimum-követelmények szempontjából.

Semmilyen más publikáció a minimumkövetelményekbe nem számítható be (TDK vagy diplomatervezet, absztrakt, bővített („extended”) absztrakt, írásban meg nem jelent konferencia előadások), azonban a szakmai bírálat során értékelhető.

⁷ A doktori képzés indításától számított 7 éven belüli cselekmény indítás esetén.